

Warszawa, dnia 3 stycznia 2022 r.

**PAŃSTWOWA
KOMISJA WYBORCZA**

ZPOW-501-19/21

Pan

Marcin WIĄCEK

Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

Państwowa Komisja Wyborcza, w odpowiedzi na pismo z dnia 9 grudnia 2021 r. znak VII.602.3.2021.CW/KC, wyjaśnia, co następuje.

Przede wszystkim Państwowa Komisja Wyborcza pragnie zauważyć, że terminy głosowania w niektórych zarządzonych wyborach do organów jednostek samorządu terytorialnego przeprowadzanych w latach 2020 i 2021 były zmieniane z uwagi na wyjątkową (nieznaną i nową wówczas) sytuację, związaną z koniecznością ochrony dobra wyższego, jakim jest zdrowie i życie obywateli, wynikającą z panującej epidemii koronawirusa (SARS-CoV-2). Miało to miejsce jedynie w okresie, w którym Główny Inspektor Sanitarny, tj. organ właściwy w sprawach zagrożenia epidemicznego, wydawał opinie, z których wynikało, że we wskazanych terminach „zasadne jest przesunięcie daty wszystkich planowanych przedterminowych wyborów, wyborów uzupełniających, a także referendów lokalnych”. Była to zatem sytuacja niespotykana dotychczas, której wprost nie przewidują przepisy prawa wyborczego.

Państwowa Komisja Wyborcza zaznacza w tym miejscu, że organ zarządzający wybory (referendum) nie może brać na siebie odpowiedzialności za zdrowie i życie wyborców oraz członków organów wyborczych. Zatem w przypadku wydania przez ustawowo odpowiedzialny za sprawy związane ze zwalczaniem epidemii organ państwa, którym jak wskazano wyżej jest Główny Inspektor Sanitarny, opinii o zasadności przesunięcia wyborów i referendów na określony czas, organy zarządzające wybory i referenda miały obowiązek uwzględnić tę opinię.

Dlatego Państwowa Komisja Wyborcza wyraziła opinię, że organ zarządzający wybory może w stanie wyższej konieczności zmienić termin głosowania w zarządzonych już wyborach. Okolicznością taką może być w szczególności konieczność ochrony zdrowia i życia członków danej wspólnoty samorządowej oraz zapewnienia im możliwości swobodnego i bezpiecznego udziału w wyborach.

Państwowa Komisja Wyborcza pragnie także podkreślić, że po raz ostatni terminy głosowania w zarządzonych wyborach do organów jednostek samorządu terytorialnego przeprowadzanych w toku kadencji zostały zmienione przez organy je zarządzające (Prezesa Rady Ministrów i wojewodów) pod koniec kwietnia 2021 r. W ostatnich ośmiu miesiącach tego rodzaju sytuacje nie miały bowiem miejsca. Choć oczywiście przyznać należy, że w przypadku pogorszenia się sytuacji epidemiologicznej i stwierdzenia przez Głównego Inspektora Sanitarnego, iż przeprowadzenie głosowania w wyborach zagraża bezpieczeństwu obywateli, nie można wykluczyć ponownej konieczności przekładania głosowania w zarządzonych już wyborach.

Państwowa Komisja Wyborcza jednocześnie informuje, że podtrzymuje stanowisko, iż słuszne jest założenie, aby w przypadku zmiany terminu głosowania w wyborach, na nowo wyznaczone terminy wykonywania czynności wyborczych dotyczyły wyłącznie tych czynności, które nie zostały do dnia wejścia w życie zmiany aktu zarządzenia wyborów zrealizowane na podstawie dotychczas obowiązującego kalendarza wyborczego. Według Państwowej Komisji Wyborczej przyjęcie odmiennej interpretacji, tj. dopuszczającej możliwość przywracania terminów wykonanych już czynności wyborczych, stanowiłoby naruszenie m.in. zasady równości wyborów, o której mowa w art. 169 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 369 i art. 471 Kodeksu wyborczego, w stosunku do tych komitetów wyborczych, które w wyznaczonym pierwotnie terminie prawidłowo i w terminie wykonały czynności związane np. z utworzeniem komitetu wyborczego i zgłoszeniem listy kandydatów, bądź kandydata. Według opinii Państwowej Komisji Wyborczej nie ma zatem możliwości przywracania terminów wykonania zrealizowanych już czynności wyborczych w danych wyborach. Niedopuszczalne jest także uznaniowe rozstrzygnięcie przez organy zarządzające wybory, że w przypadku konieczności przesunięcia terminu głosowania mogłyby zostać przywrócone terminy wybranych zrealizowanych już czynności wyborczych.

Państwowa Komisja Wyborcza podtrzymuje również pogląd, że nie można porównywać przesunięcia terminu głosowania (oraz tylko terminów niewykonanych jeszcze czynności wyborczych) w danych wyborach z zarządzeniem na mocy szczególnej ustawy zupełnie nowych wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, w których rzeczywiście na nowo został określony tzw. kalendarz wyborczy, co jednak wynikało wprost z przepisów tej incydentalnej ustawy.

W ocenie Państwowej Komisji Wyborczej wskazane byłoby, aby tryb postępowania organu zarządzającego dane wybory, w przypadku konieczności zmiany ich terminu głosowania (np. z uwagi na zagrożenie zdrowia i życia wyborców), wynikał wprost z przepisów Kodeksu wyborczego, tak by nie budziło to żadnych wątpliwości. Państwowa Komisja Wyborcza jednakże pragnie zauważyć, że nie posiada inicjatywy ustawodawczej. Projekt taki mógłby wnieść jeden z podmiotów posiadających taką inicjatywę.

Łączę wyrazy szacunku

Przewodniczący
Państwowej Komisji Wyborczej
Sylwester Marciniak

(dokument podpisany elektronicznie)